

Watervogeltellingen in Fryslân

provinciale nieuwsbrief maandelijkse tellingen
ganzen + zwanen, watervogels en slaapplaatsen
seizoen 2014/2015
nr 8. April 2015

Fryske Feriening fear Fjildbiologjy

Beste tellers,

1 april 2015

De laatste provinciale watervogelnieuwsbrief van dit seizoen alweer. Een gedenkwaardige winter. Niet vanwege het weer, niet vanwege de aantallen ganzen, maar wel vanwege de uitzonderlijke muizendichtheden en de effecten daarvan op graslanden en muizeneters. Op het drukbezochte Sovon/FFF-Uilenavondje is daar ruimschoots aandacht aan besteed en in deze nieuwsbrief blikken we ook daar nog even op terug. Niet alleen de watervogeltellers maar ook zeker de ganzentellers roep ik op alsnog in april een telling uit te voeren. April is een belangrijke maand geworden voor Grauwe Gans en Brandgans en het zou mooi zijn als we het provinciale beeld daarvan completer krijgen.

Geslaagd uilenavondje Sovon/FFF

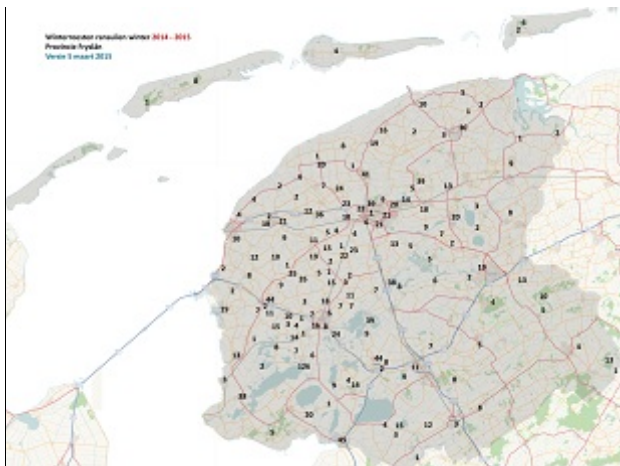
Op 19 maart jl. Vond in Grou de 23^e gezamenlijke voorjaarsbijeenkomst van Sovon en FFF plaats. Deze stond helemaal in het teken van uilen (en Veldmuizen). Dat die belangstelling genieten bleek wel uit de opkomst; zo'n 90 belangstellenden kwamen op het Uilenavondje af!

Johan de Jong liet zien hoe belangrijk de Veldmuis is voor de Kerkuil. Het muizenrijk 2014 leidde tot een verdubbeling van het aantal broedparen, zowel provinciaal (van 270 naar 450 paar) als landelijk (van ruim 1200 naar bijna 2500 paar). Broedsuccessen waren voortreffelijk met in Fryslân zo'n 2800 en landelijk ruim 13.000 uitgevlogen jongen!

daarmee het beste jaar tot dusver in de afgelopen acht telseizoenen. In de periode 2007-2013 bedroeg het aandeel Veldmuis in braakballen van Ransuilen 89.7%, maar in de afgelopen winter bedroeg dat 98.2%

Romke Kleefstra vertelde over de resultaten van de invasie van broedende Velduilen in Fryslân, wat leidde tot 44 broedparen in het Friese binnenland. In de voorgaande 25 jaar waren dat er 0-3 per jaar. Naar schatting vlogen er 82-110 jongen uit, waarvan er 64 werden geringd. Het aandeel Veldmuis in braakballen en als prooivondst in de velduilennesten bedroeg nagenoeg 100%!

In november is er weer een Sovon/FFF-avondje. Plaats, datum en onderwerp(en) worden t.z.t. bekendgemaakt!

Figuur 1. Roestplaatsen van Ransuilen in Fryslân in de winter van 2014/15. Bron: Harry Wijmandts, Natuurmuseum Fryslân.

Jonge Velduil, Sneekmeer 22 juli 2014 (Sip Veenstra)

Harry Wijmandts organiseerde afgelopen winter voor de achtste maal op rij de telling van winterroesten van Ransuilen in Fryslân. Telden we vorig jaar 750 Ransuilen verdeeld over 134 roesten, afgelopen winter waren dat ruim 1800 Ransuilen verdeeld over 156 roesten (figuur 1). Qua aantallen is de winter van 2014/15

Meldpunt Velduil Fryslân

Vorig jaar werden we verrast door de tientallen meldingen van broedverdachte en broedende Velduilen in Fryslân. Ringers en beschermers van uilen vlogen van hot naar her om meldingen te checken, nesten te beschermen en kuikens te ringen. Omdat er nog

steeds Velduilen en Veldmuizen in onze provincie zijn is vanuit de roofvogel- en uilenringers van 'It Lege Midden' het idee gekomen een meldpunt voor broedende en broedverdachte Velduilen op te richten. Ook gegevens over winterroesten van Velduilen (datum, plaats en aantal uilen) kunnen via dit mailadres doorgegeven worden. Meldpunt Velduil Fryslân is te bereiken via: velduil@sovon.nl.

Oproep: Regenwulpen- telling 1 mei

Als sinds jaar en dag organiseert de Wadvogelwerkgroep FFF op randje april/mei de slaaptrektelling van Regenwulpen langs de Friese Waddenkust. Ook dit jaar weer en wel op vrijdagavond 1 mei. Dat valt samen met de laatste binnenlandse slaaplaatstelling van steltlopers, waardoor we een mooi compleet beeld kunnen krijgen van Regenwulpen in Fryslân. Vanaf 't Skoar tot het Noardeleech staan op de Waddendijk tellers verdeeld over dijkvakken en dan worden alle vogels die overvliegen geteld, met vanzelfsprekend speciale aandacht voor de Regenwulpen die vanuit het binnenland groepsgewijs de kwelders opzoeken om er te overnachten. Er wordt geteld vanaf 19.00 uur totdat het te donker is om nog te tellen. Nadien komen de tellers bij elkaar op een nog nader te bepalen locatie voor een versnapering en sterke verhalen.

Zin om mee te doen? Tellers (ook niet-Wadvogelwerkgroep-vrijwilligers) zijn van harte welkom deel te nemen aan de telling! Geef je op via Henk Hiemstra, e-mail: he.hiemstra@planet.nl.

Slapende Blauwe Kieken

Met het voortreffelijke veldmuizenjaar besloot de FFF-Slaaplaatsentelgroep in allerijl slaaplaatstellingen van Blauwe Kiekendieven in Fryslân te organiseren. De kans was immers groot dat met al die muizen ook mooi wat kieken zouden opduiken. Uiteindelijk kwam er data van 21 verschillende locatie. In oktober en november waren de aantallen lager dan verwacht, met respectievelijk 23 en 69 Blauwe Kiekendieven. In januari-maart leek het er meer op met 150 (januari en maart) tot 185 (februari) Blauwe Kiekendieven. Op enkele plekken zijn ook braakballen verzameld die we nog gaan pluizen. De resultaten van dit alles verschijnen in roofvogeltijdschrift De Takkeling. Tige tank aan alle deelnemers, die soms voor nul kieken moesten blauwbekken!

2000 Grutte Wite Reagers!

Het is natuurlijk om een beetje flauw van te worden, maar de slaaplaatstellingen van Grote Zilverreigers leverden opnieuw een recordaantal op. De eerste seizoenen dat we de tellingen organiseerden met de FFF-Slaaplaatsentelgroep leverden seizoensmaxima

van 350-450 op. Vorig jaar leidden de maandelijkse tellingen in onze provincie tot een nieuw record van 800 (zie de 2^e Twirre van vorig jaar). In oktober jl. was het opnieuw raak: 1600 Grote Zilverreigers op slaapplaatsen, maar de slaaplaatstelling in februari jl. leidt tot een nog groter aantal: 2000 Grutte Wite Reagers! In tabel 1 een overzichtje van 'zilverslaapplaatsen' in Fryslân in februari.

Tabel 1. Overzicht van bezette slaapplaatsen van Grote Zilverreigers in Fryslân in februari 2015.

Gebied	N	Gebied	N
Lauwersmeer	63	Fônejacht, Warten	51
Geastmer Mar, Dokkum	25	Alde Feanen	106
Wide Mar	58	Kraanlannen	1
Wiersylsterrak	43	It Eilân	51
Twijzelmieden	28	Lytse Deelen	38
Groote Wielen	70	De Deelen	111
Ottema-Wiersmareservaat	43	Terwispeler Grootchar	7
De Leijen	19	zandwinning Nij Beets	10
Makk. Súdwaard/Koaiwaard	61	It Easterskar	145
Stoenckherne, Hindeloopen	6	Koeverdmeer	54
Mokkebank	11	It Swin	8
Schuttelpoel	25	Eendenkooi Bakhuizen	103
Witte en Zwarte Brekken	7	Groote Brekken	102
De Staten, Uitwellingerga	21	Brandemeer	191
Sneekermeer-Zuid	170	Rottige Meente	288
Terkaplester Poelen	48		

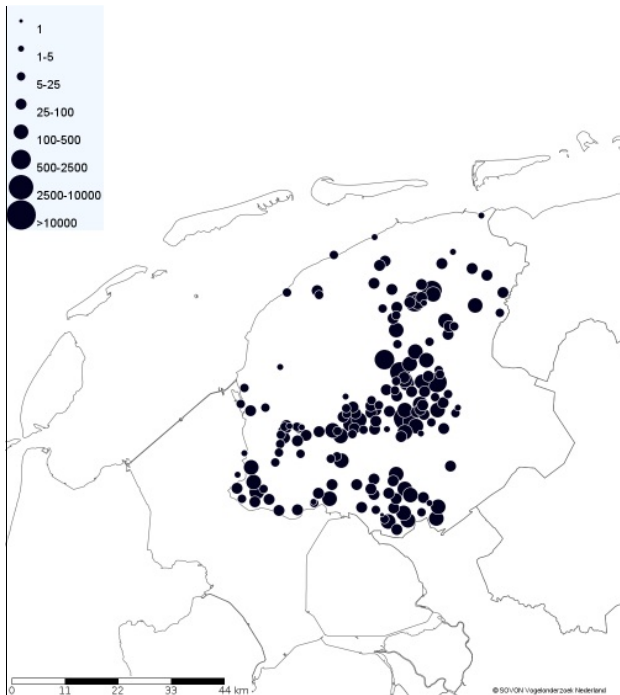
Twee dikke aanraders

Fryslân is twee prachtige atlassen rijker, namelijk die van de libellen en die van de vissen. De inventarisaties van libellen kregen een enorme impuls met de oprichting van de werkgroep 'Hynstebiter' van de FFF, onder de bezielende leiding van Eduard Peter de Boer. Dat heeft geresulteerd in het prachtige boekwerk 'Libellenrijk Fryslân'. Op 13 maart jl. is daarnaast de Fisk Atlas gepresenteerd. Deze is tot stand gekomen door de enorme inzet van de Werkgroep VissenOnderzoek Friesland (WVOF). Eind april ligt deze atlas vogel 'Fryske fisk' in de boekhandel. Beide blind aanschaffen.

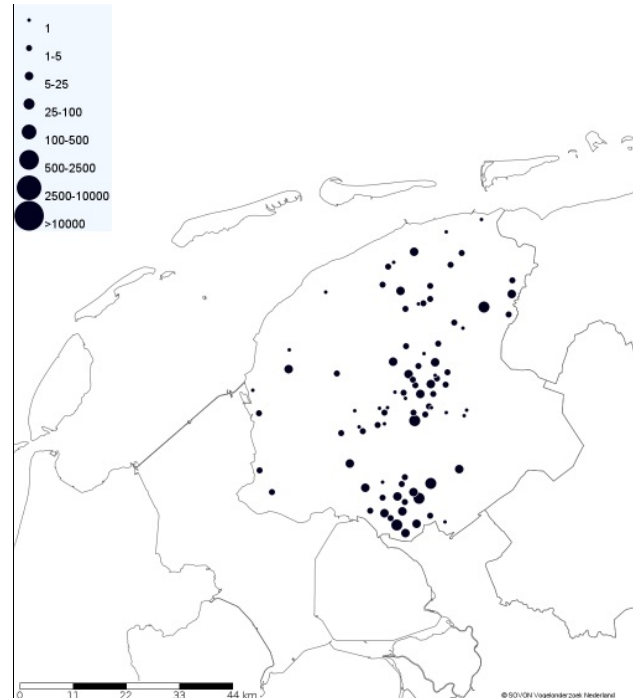

Zwanen en ganzen in maart

In tabel 2 staan de voorlopige aantallen zwanen en ganzen die in maart jl. werden geteld. Wintergasten als Kleine en Wilde Zwaan, en Toerndra- en Kleine Rietgans werden nog amper gezien. De aantallen Kol-

Figuur 2. Verspreiding van de Grauwe Gans in Fryslân tijdens de ganzen- en zwanentelling in maart 2015.

Figuur 3. Verspreiding van de Grote Zilverreiger tijdens ganzen/zwanen- en watervogeltellingen in Fryslân in maart 2015 (stand 29 maart 2015).

en Brandganzen lagen beneden niveau, terwijl Grauwe Gans en Grote Canadese Gans iets talrijker dan gemiddeld waren.

Een kleine 20.000 Kolganzen zaten in de 'Lytse Súdwesthoeke', van Hindeloopen tot Mirns. Opnieuw veel Kolganzen in Weststellingwerf, van Rottige Meente tot en met Lindevallei, namelijk 17.500. En in de veenpolders rond De Deelen zaten er nog 12.500. Brandganzen waren zoals gebruikelijk het talrijkst langs de Friese Waddenkust (51.330), gevolgd door de polders tussen Workum en de Oudegaasterbrekken (30.000) en de Lytse Súdwesthoeke (21.000). De meeste Grauwe Ganzen werden in en rond De Deelen geteld (4070), maar ook in en rond de Alde Feanen (3160) en in de Trynwâlden (2270) zaten mooie aantallen.

Tabel 2. Aantallen zwanen en ganzen tijdens de pleisterplaatstelling in Fryslân in maart 2015 (stand 29 maart 2015).

	gem. mrt.	mrt. 2015
Knobbelzwaan	2.370	1.906
Kleine Zwaan	110	14
Wilde Zwaan	105	4
Toendrarietgans	560	1
Kleine Rietgans	925	0
Kolgans	172.400	110708
Grauwe Gans	16.300	18571
Grote Canadees	215	348
Brandgans	248.100	198479
Rotgans	4.300	3429
Nijlgans	690	542

Hoewel het aantal Grote Canadese Ganzen boven het tienjarig gemiddelde ligt, zijn ze lager dan vorig jaar. In en rond De Deelen zaten de meeste (90), en daar-

naast in belangrijke broedgebieden als Alde Feanen e.o. (48) en het centrale merengebied (Witte en Zwarte Brekken, Sneekermeer, Terkaplester Poelen: 42). Getuige de vele paren die ik met de eerste inventarisatierondes tegenkom in al deze gebieden is het aantal na de maarttelling toch behoorlijk aangetrokken.

Nijsgjirrige soorten

Evenals de vorige twee nieuwsbrieven heb ik de lange lijst met Grote Zilverreigers achterwege gelaten. De aantallen en verspreiding worden weergegeven in figuur 3. Er werden in totaal 662 geteld. Wat opvalt is dat de Súdwesthoeke wat leeg lijkt. Zou dat zijn omdat de Veldmuis daar over zijn piek is en het nu oostelijker in het Lage Midden wemelt van de Veldmuizen? Daar liepen Grote Zilverreigers nog, net als eerder deze winter op tal van plaatsen, groepsgewijs door de veenweiden op zoek naar muizen.

Het resterende lijstje aan 'nijsgjirrichs' is kort (tabel 3). Opvallend is de Koereiger, want dat is eigenlijk een echte zomergast die doorgaans aanwezig is tussen half mei en begin oktober. Halverwege maart is dus erg vroeg.

In De Deelen werd weer eens een mannetje Rosse Stekelstaart gezien. In 2010 en 2011 was de soort ook aanwezig in het gebied gedurende het broedseizoen, waarbij een mannetje baltsgedrag vertoonde en het probeerde aan te leggen met kuifeendvrouwen. De kuifeendvrouwen hadden echter weinig op met dat 'blauwsnaveltje' en zijn tamelijke curieuze baltsgedrag...

Tabel 3. Nijsgjirrige soorten (excl. Grote Zilverreiger, zie figuur 3) in Fryslân in maart 2015.

Soort	N	Gebied(en)	Waarnemer(s)
Roerdomp	1	Broeksterwoude-Veenwouden	Sytze & Sjoerdje de Groot
Roerdomp	2	Het Houtwiel	Arend Leijstra
Roerdomp	1	Langweederwielen	Anton Silvius, Jacob Bos
Roerdomp	1	Koevordermeer	Anton Silvius, Jacob Bos
Roerdomp	1	Schoterzyl-Scherpezeel	Theo Meijer
Koereiger	1	Slijkenburg-Spanga-Linde	Henk Ruiters
Indische Gans	1	Deelenput	Romke Kleefstra
Roodhalsgans	6	Parrega-Ferwoude-Warkum	Jan Kramer
Kleine Canadese Gans	5	De Lauwers-Gerkesklooster	Klaas van der Bij
Kleine Canadese Gans	2	Warns-Hemelum	Yde Kuipers
Krooneend	1	Polder Kooihuizen	Konelis Nijboer
Rosse Stekelstaart	1	De Deelen	Romke Kleefstra
Klapekster	2	Alde Feanen-Princehof	Tjibbe de Jong, Henk van der Berg, Freark Jelsma
Klapekster	1	Jistrum-Polder Rohel	Jeffrey Huizenga

FFF-Soortendag 15 augustus!

De FFF organiseert voor haar leden een soortendag waarop alle werkgroepen van de partij zijn. Zo kan onderling kennis worden uitgewisseld over soorten, soortgroepen en natuurlijk inventarisatiemethodes en middelen die daarbij gebruikt worden. Tijdens een lange velddag komen allerlei disciplines (naar keuze) aan bod, waarbij gewerkt wordt in kleine groepjes. De FFF-Soortendag vindt plaats op 15 augustus in de natuurgebieden van It Bûtenfjild, met het natuurgebied en de Staatsbosbeheer-werkschuur van Het Houtwiel als uitvalsbasis. Hou nadere aankondigingen via de FFF-website en de e-mail (voor leden) in de gaten!

Tot slot

Ik wil jullie allemaal weer bedanken voor een voortreffelijke inzet! We slagen er hier in Fryslân maar mooi in tellingen van ganzen en zwanen, watervogels en slaapplaatsen op de rit te houden met een hoge mate van volledigheid. Hopelijk waren de nieuwsbrieven ook een beetje naar de zin en kan ik na de zomer weer op jullie rekenen voor een nieuw seizoen. Nu al benieuwd wat dat gaat brengen... Ik wens iedereen een prachtig voorjaar met mooie inventarisaties in de vroege ochtenden. Geniet er van!

Tel ze,
Romke Kleefstra

Extra Soorten

Beste tellers,

31 maart 2015

De getelde Extra Soorten in het afgelopen telweekend kwamen, met uitzondering van de aantallen waargenomen Blauwe Kiekendieven en Sneeuwgorzen, nagenoeg overeen met de maartgemiddelden vanaf 2004. Hierna vind je een iets uitgebreidere terugblik op de 'roofvogels' en 'het kleine grut' van de Extra Soorten tijdens de watervogeltelling in maart 2015. Het gebruikelijke overzicht van de Extra Soorten in de afgelopen telmaand, met de namen van de tellers en de telgebieden kun je ook weer in dit bericht vinden. Stand per 30 maart 2015. Ter vergelijking is een overzicht opgenomen van de getelde Extra Soorten in de maanden maart vanaf 2004. Tot slot: 'Strânlijppen rêde in Skries by de Feinsummerfeart' en 'Net te min Readboarsten by de Brouwersdyk'.

Roofvogels in het telweekend van maart 2015

Het aantal Blauwe Kiekendieven lag met 21 getelde vogels boven het 11-jarige maartgemiddelde (17). Als

we de uitschieters in maart 2006 (31) en in maart 2011 (33) buiten beschouwing laten, is het aantal van afgelopen maart de helft meer dan het langjarige maartgemiddelde (14). De aantallen van Bruine Kiekendief, Ruigpootbuizerd, Slechtvalk en Velduil zijn gelijk aan of bijna gelijk aan de maartgemiddelden voor deze soorten.

Jan de Boer had het genoegen in zijn telgebied De Dulf, tussen Tijnje en Beetsterzwaag in het stroomgebied van het Koningsdiep een Zeearend te zien. Anton Huitema c.s. zagen in het afgelopen telweekend in het gebied De Alde Feanen zelfs twee keer zo'n grote vogel. Hoewel de Zeearenden bij ons iets minder schaars zijn dan voorheen, blijft het een prachtige ervaring de vogel in je telgebied waar te nemen, lijkt mij.

'Klein grut' in het telweekend van maart 2015

De waargenomen aantallen Fraters, IJsvogels en Strandleeuweriken zijn nagenoeg gelijk aan de langjarige maartgemiddelden voor deze soorten. Het aantal van 'slechts' 2 waargenomen Sneeuwgorzen lijkt nogal af te steken tegen het langjarige maartgemiddelde van 15 exemplaren, maar is exact gelijk aan het maartgemiddelde van de afgelopen vier jaar.

'Readboarsten' midden in een groepje Brandganzen, Brouwersdyk Workum, 16 maart 2015 (foto Jan Kramer).

Skries rêden troch Strânljippen!

Sieds Boersma was tijdens zijn watervogeltelling rond de Wide Mar bij Stiens op 17 maart jl. getuige van een bijzondere reddingsactie. Langs de Feinsumerfeart slaagde een Sperwer er in een Grutto te slaan. Terwijl de Sperwer nog op de Skries zat, kwamen drie Scholeksters met veel kabaal in actie. Ze slaagden in hun opzet! De Sperwer liet de Grutto los en die zorgde dat-ie weg kwam. Ogenschijnlijk zonder nadelig resultaat. Sieds noteerde die dag in zijn telgebied 325 Grutto's en in heel Fryslân kwamen in dat telweekend meer dan 6700 Grutto's in de boeken. Maar toch mooi dat die ene Grutto de aanval van de Sperwer overleefde, vind ik. Hoewel de Sperwer natuurlijk elders weer aan de bak moest...

Net te min Readboarsten!

Nooit eerder trof ik bij mijn maandelijkse ganzen- en zwanentellingen zoveel Roodhalsganzen bij elkaar. In een groep van zo'n 3000 Brandganzen en 1500 Kolgenzen langs de Brouwersdyk bij Workum verscheen tijdens het tellen de een na de andere Roodhalsgans in mijn telescoopbeeld. Het begon met twee van die prachtige dieren helemaal aan de buitenkant van de groep. Als een speer de camera gepakt en het moois vastgelegd. Al tellend kwam ik nog een derde, vierde, vijfde en zesde (!) roodhals tegen in de grote groep ganzen. Ik dacht even dat de autoruiten spontaan beslagen raakten tijdens de waarneming, maar dat zal wel verbeelding zijn geweest.

Een noflieke en succesvolle telling toegewenst!

Jan Kramer

Tabel 4. Getelde aantallen Extra Soorten op het Friese vasteland in maart 2004-2015.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	gem
Blauwe Kiekendief	10	7	31	17	17	17	13	33	13	18	16	21	17
Bruine Kiekendief	8	4	11	8	6	11	3	5	15	14	9	9	9
Frater	92	88	16	11	0	6	0	25	24	70	0	26	30
Grote Gele Kwik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IJsgors	3	0	1	1	0	2	0	3	0	1	8	0	2
IJsvogel	0	1	3	3	5	3	0	0	0	0	2	2	2
Ruigpootbuizerd	1	3	3	0	1	3	3	3	4	2	1	1	2
Slechtvalk	14	9	21	9	14	13	10	18	18	21	12	14	14
Smelleken	1	1	3	1	0	1	3	1	2	4	2	0	2
Sneeuwgorst	0	91	23	12	10	0	25	0	0	8	0	2	15
Strandleeuwerik	178	206	39	102	21	4	97	85	30	34	55	73	77
Velduil	0	2	0	0	3	0	0	23	3	2	0	4	3
Visarend	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zeearend	0	0	1	0	0	0	0	1	2	0	0	3	0
totaal	307	413	153	164	77	60	154	197	111	174	105	155	174

Tabel 5. Extra Soorten op het vasteland van Fryslân in maart 2015.

BLAUWE KIEKENDIEF		SLECHTVALK	
Blikfeart	Epi Mulder	1 Blikfeart	Epi Mulder 1
Witmarsum - Schettens	Jan Visser	1 Ferwerd - Birdaard	Henk Hiemstra 1
Holwerder & Blijaerpolder	Henk Hiemstra	2 Het Oogvliet	Henk Hiemstra 1
Ferwerd - Birdaard	Henk Hiemstra	2 Groote Wielen eo	Freek Nijland *** 2
Hantumhuizen-Bollingawier	Sieds Boersma	1 Ottema Wiersma reservaat eo	Sietze de Groot 1
De Lits, Rietveld	Sietze de Groot	2 Oer de Wiel	Freek Nijland **** 1
Ottema Wiersma reservaat eo	Sietze de Groot	1 Nieuw-Kruisland - Munnekezijl	Klaas van der Bij 1
Stroobossertrekvaart e.o	Klaas van der Bij	1 De Lauwers-Gerkesklooster	Klaas van der Bij 1
Warga - Grouw	Joop de Graaf	1 Polder de Dulf	Jan de Boer 1
Polder Poppenhuizen	Jan Kleefstra	1 De Deelen e.o.	Romke Kleefstra 2
Kraanlannen	Anton Huitema, Sip Veenstra	1 Augustinusga - Harkema	Jeffrey Huizenga 1
Schuttepoeel	Romke Kleefstra	1 Zuidermeerpolder-Roode Klif	Yde Kuipers 1
Potskar	Sjoerd Bakker, Jacob Merkus	3 Ald Hof - Blaugarzen Akmarijp	Sjoerd Bakker, Jacob Merkus 1
Petgaten Akmarijp	Gerben en Duco Veenstra	3 Schoterzijl - Scherpenzeel	Theo Meijer 1
Bloksleatpldr-Langstaartenpoeel	Sjoerd Bakker, Jacob Merkus	3 Kooi- en Workumerwaard	Piet Bouma 1
Skarlannen, Easterskar	Lydia Barkema-Drost	2 Blija west buitendijks	Henk Hiemstra, Jaap Feddema 2
Boezemlanden Groote Brekken	Jouke Alberda	1 Noorderleegs buitenveld	Tjalling Walda, Lucas Hemrica 1
Brandemeer/De Hellingen	Frens en Heine van Dijk	2 Oude Bildtpollen oost bui oost	Meino Zondervan, Sije Schotanus 2
Schoterzijl - Scherpenzeel	Theo Meijer	1 SMELLEKEN	
Rottige Meenthe - Linde	Henk Ruiters	1 zuid spoorlijn - Suawoude	Dick Laning 1
Slijkenburg - Spanga - Linde	Henk Ruiters	1 Fochteloo-Tachtig Bunder	Dirk Hiemstra 1
Lindevallei west	Lies Lockhorst-van Overeem *	1 Noorderleegs buitenveld	Tjalling Walda, Lucas Hemrica 1
Holwerd oost buitendijks	Jaap Meindertsma, Betty Hanenburg	5 Oude Bildtpollen oost bui oost	Meino Zondervan, Sije Schotanus 1
Ferwerd buitendijks	Marten Sikkema, Teatse van der Zee	1 SNEEUWGORS	
Noorderleeg west bui noord	Sieds Boersma, Jan de Boer	1 Wierum - Ternaard bui	Klaas van der Bij 17
BRUINE KIEKENDIEF		STRANDLEEUWERIK	
Polder De Samenvoeging	Germ Schiphof	2 Blija west buitendijks	Henk Hiemstra, Jaap Feddema 17
Brandemeer/De Hellingen	Frens en Heine van Dijk	2 Ferwerd buitendijks	Marten Sikkema, Teatse van der Zee 45
Schoterzijl - Scherpenzeel	Theo Meijer	1 VELDUIL	
Blija west buitendijks	Henk Hiemstra, Jaap Feddema	1 Exmorra - Ritseburen	Kor Nijboer ***** 8
FRATER		Sneekermeer	Sjoerd Bakker, Jacob Merkus 3
Noorderleegs buitenveld	Tjalling Walda, Lucas Hemrica	62 Schoterzijl - Scherpenzeel	Theo Meijer 2
Westhoek-Zwarte Haan bui	Jan Tuinhof	9 Rottige Meenthe - Linde	Henk Ruiters 7
IJSVOGEL		Moddergat - Wierum bui	Klaas van der Bij 1
Alde Faenen - Princehof	Anton Huitema **	1 Holwerd oost buitendijks	Jaap Meindertsma, Betty Hanenburg 2
Rottige Meenthe noord	Henk Ruiters	1 VISAREND	
RUIGPOOTBUIZERD		Noorderleegs buitenveld	Tjalling Walda, Lucas Hemrica 1
Bartlehiem-Birdaard-Giekerk	Eerde Koopmans	1 ZEEAREND	
zuid spoorlijn - Suawoude	Dick Laning	1 De Bird-pldr de Wildlanden	Anton Huitema ** 2
Boezemlanden Groote Brekken	Jouke Alberda	1 Alde Faenen - Princehof	Anton Huitema ** 1
Workumerwaard	Piet Bouma		
Holwerd oost buitendijks	Jaap Meindertsma, Betty Hanenburg		
Oude Bildtpollen oost bui oost	Meino Zondervan, Sije Schotanus		
* Lies Lockhorst-van Overeem & Mark Manchester	*** Freek Nijland & Fokko Winterwerp Marnix Oudega		
**Anton Huitema & Freerk Jelsma	Sjoerdije Kars		
Henk van den Berg	**** Freek Nijland & Ale Glas		
Tjebbe de Jong	Hidde Luinstra		
***** Kor Nijboer & Theo Veenstra			
Johan Tielenburg			

Romke Kleefstra, Natuurmuseum Fryslân, Schoenmakersperk 2, 8911 EM Leeuwarden
tel.: 058-2164166, e-mail: romke.kleefstra@sovon.nl

Jan Kramer, Rixtwei 339, 8915 JC Leeuwarden
tel.: 058-2121648, e-mail: j.r.kramer@hetnet.nl

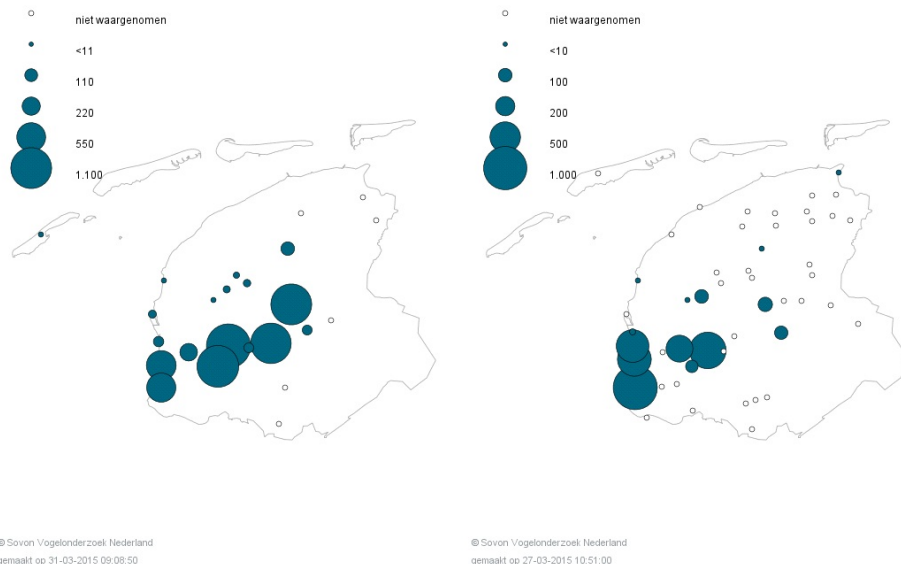
Doortrekkende Kemphanen in Fryslân

Eens in de 3-4 jaar wordt in Fryslân een integrale slaaplaatstelling van Kemphanen georganiseerd. Eerdere tellingen waren er in het voorjaar van 1998, 2000, 2004, 2008 en 2011. Verspreid over het seizoen (maart-april) worden zes tellingen uitgevoerd (tabel 1). Tijdens de laatste telling in 2011 bleken zo'n 6500 Kemphanen in de provincie te verblijven, maar dat was slechts een schim vergeleken met de tienduizenden vogels die rond de eeuwwisseling nog gebruikelijk waren. Het is dus erg spannend of de sterk neergaande trend van de laatste tien jaar doorzet of misschien wat ombuigt. Een tussenstand.

Tabel 1. Teldata van steltlopers in Fryslân in voorjaar 2015

Simultane telperioden 2015	Voorkeursdatum (vrijdagavond)
26 - 1 maart	27 februari
12 - 15 maart	13 maart
26 - 29 maart	27 maart
2 - 5 april	3 april
16 - 19 april	17 april
30 april - 3 mei	1 mei

Tot nu toe (tussenstand 31 maart 2015) zijn er in Fryslân op een paar plekken rond de 1000 Kemphanen gezien. De grootse groep zat bij de Wite en Swarte Brekken (1181), met daarnaast ook mooie groepen op Gouden Boai-em (1064), Blaugerzen (1000) en in de Alde Feanen (965). Langs de IJsselmeerkust vielen aantallen tegen: 520 bij de Bocht fan Molkwar en 417 op de Warkumerwaard (zuid). Groepen met meer dan 100 vogels werden verder gezien op het boezemland van de Bombrekken (190), de Stoenckherne (125) en bij de Grutte Wielen (114). Als de verspreiding wordt vergeleken met dezelfde periode uit 2011 valt op dat er verhoudingsgewijs weinig vogels langs de IJsselmeerkust zijn gezien (figuur 1). Ook vergeleken met vorig jaar is dat het geval, toen in de Workumerwaard op 22 maart ruim 5000 Kemphanen zaten, en in de Alde Feanen 395. Zou het een aanwijzing zijn dat de Kemphanen dit seizoen sneller doortrekken? Is het de aanzuigende werking van de Alde Feanen, waar door Wetterskip Fryslân het water langer wordt vastgehouden speciaal voor de weidevogels? Of moeten er nog veel vogels volgen? We weten het over een maand.

Figuur 1. Slaapplaatsen van Kemphaan in maart 2011 (links) en maart 2015 (rechts). Weergegeven is het maximum per 5x5 km-blok.

Wie een slaapplaats van steltlopers weet, maar niet zeker is of die wordt geteld? Op de website van Sovon kan het worden gecheckt (portal.sovon.nl/portal/vacant/map/16), maar een mailtje of telefoontje naar de Friese coördinatoren is natuurlijk ook mogelijk: Sjouke Scholten en Marten Sikkema van Altenburg & Wymenga: sjouke.scholten@altwym.nl, 0511 - 474764.